

In aanbouw of gepland

Kalkoven van Akersloot

Gepland is dit jaar nog te beginnen met de aanbouw van een van de kalkovens van Akersloot - waaromtrent al in de vorige 'Nieuwsbrief' is vermeld. Dit jaar komen de funderingen voor de ovens in de grond, waarna met de opbouw van een van de ovens wordt begonnen. Het is de bedoeling dat in 1979 deze kalkovens zullen worden afgebouwd.

Zoutkamp

Er wordt druk gebouwd aan de panden die van Zoutkamp naar het Buitenmuseum zijn overgebracht. Het betreft een kleine buurt, aangelegd zoveel mogelijk overeenkomstig de structuur, die oorspronkelijk in Zoutkamp gold. Er is een drietal panden opgemeten door medewerkers van het Architectenbureau C. de Jong te Middenbeemster. Vier andere panden werden eerder door de heer Bakker, bouwkundige van het museum, opgemeten en getekend. Een pand, dat bekend is onder code-nummer ZK 9, was al voor een deel herbouwd. Het pand Zoutkamp 6 uit de Marnestraat te Zoutkamp, dat op de oorspronkelijke plaats in de dijk was gebouwd, wordt thans uitgezet in het terrein en zal binnenkort worden herbouwd.

Kolenloods Monnickendam

Voort is in opbouw een voormalige kolenloods uit Monnickendam. Dit grote pand was in zijn oorspronkelijke toestand wel 30 m. diep. Het wordt niet in volle lengte herbouwd, maar ongeveer tot een diepte van 20 m. Het bouwsel is geplaatst nabij de huidige ingang van het museumterrein, waar ook in de toekomst waarschijnlijk een ingang zal zijn. Het herbouwde deel is wel het oudste gedeelte van de loods, die in het verleden werd verlengd. Dit oudste gedeelte is dus gehandhaafd en wordt vooreerst bestemd voor opslag van hout dat voor de bouw van het museum is overgebracht. Het gebouw heeft voor een deel gemetselde wanden. Het staat nu bij de grote loods, haaks op de hoofdas van die loods.

Nieuwe timmerwerkplaats

De grote houten loods werd tot voor kort in hoofdzaak gebruikt als ruimte voor opslag

van allerei materialen, zowel ten behoeve van de bouw van panden als voor de inrichting daarvan, inventarisdelen, meubilair, scheepsmateriaal en nog veel meer. Er is ook een kleinere afgesloten depôt ruimte voor kleiner inventaris materiaal. Nu is, na ontruiming van een goed deel van deze loods, de daardoor vrij komende ruimte bestemd als timmerwerkplaats. Deze wordt nu gebruikt ten behoeve van de opbouw van het Buitenmuseum. Tot voor kort werden timmerwerkzaamheden vooral verricht in de werkplaats van de aannemers. Maar thans is dit gunstig opgelost op het werkterrein. In de timmerwerkplaats zijn de benodigde machines opgesteld.

Panden uit Hoorn

Bij de grote Noorderkerk aan de Kleine Noord te Hoorn stonden nog maar nauwelijks enkele weken geleden de beide panden Kleine Noord 26 en 28. Deze moesten wijken voor de bouw van de Rabobank ter plaatse. De beide huizen waren winkel-woonhuizen. De ene was een bakkerij, het andere gebouw functioneerde laatstelijk als kledingmagazijn. Voor een deel werden de muren van beide panden ingepakt met profielijzeren strips die aan elkaar werden gelast voor het transport. Op deze wijze kunnen ingepakte muurgedeeltes, zoveel mogelijk oorspronkelijk blijven. Het zijn tamelijk grote panden, in verhouding tot de meeste andere die tot nu toe voor het Buitenmuseum-dorp zijn verworven. De panden zijn - en dat spreekt vooral ook uit de zijgevels - enige malen vergroot en verbouwd. Een prent van Pronk uit 1727 toont hoe mooi deze beide panden aan de Kleine Noord oorspronkelijk waren met beide een prachtige trapgevel, maar wat verschillend in hoogte. Zij stonden vlak naast de kerk en speelden geheel mee in het straatbeeld van toen. De nu overgebrachte gevels zullen niet in die oude glorie kunnen worden herbouwd.

Over de bestemming van deze beide huizen, die dit jaar herbouwd zullen zijn naar wij hopen, wordt intern nog nagedacht.

De Molen van Hemelum

Bij het Friese Hemelum - gemeente Hemelum, Oldepherd en Noordwolde stond een molen in sterk verwaarloosde staat. Deze molen had een stenen ondermuur en het molenhuis was beplankt. Het Zuiderzeemuseum verwierf na enige discussie deze niet meer in gebruik zijnde, relatief kleine watermolen, waarvoor men ter plaatse geen mogelijkheden zag tot

restauratie. De bouw van de molen is dit jaar op gang gekomen. Er heeft allereerst een onderzoek plaats gevonden van de aard van de ondergrond in verband met de fundering voor de molen. Vervolgens konden voorbereidende besprekingen plaats vinden met de molenbouwers van de firma Doornbosch en Zoons, Molenbouw en Restauratiewerken te Aadorp (G.) over de plaatsing en het daaraan voorafgaande transport van de molen naar het Museumterrein. Het vervoer zal waarschijnlijk per zolderschuit of dekschuit plaats vinden van Groningen naar Enkhuizen. De molenbouwer noemt de molen op zijn tekeningen een 'mount', wat niet geheel overeenkomstig het Friese woord 'moune' of 'mountje' is, maar dat is maar een taalkwestie. De molen is bestemd voor de uiterste Noordoosthoek van het terrein, waar deze een rol zal moeten spelen in de waterhuishouding van het Buitenmuseum tussen het IJsselmeer en de gracht.

Aan de Marker haven

De omgeving van de Marker haven op het Buitenmuseum staat, wat betreft de opbouw van het dorp, thans centraal. De planning richt zich sterk op afwerking van dit deel van het terrein. Zo is de scheepshelling gebouwd en

vrijwel gereed. Deze is zo gemaakt dat er plaats is voor twee schepen, die er gerestaureerd of gebouwd zouden kunnen worden. Bij de heiling is de werfshuur in opbouw, die een copie is van de Marker werfshuur, die zich al sedert lange tijd in het Openlucht Museum in Arnhem bevindt. Deze laatste is oorspronkelijk van Marken afkomstig en daarna te Arnhem herbouwd. Opmetingen daarvan hebben nu geleid tot het kopiëren daarvan ten behoeve van de Marker haven van het Zuiderzeemuseum.

Snoepwinkeltje van Volendam

Bij de Marker haven zal ook het snoepwinkeltje van Mevrouw Aaltje Karels te Volendam worden herbouwd. Dit gebouwtje werd kort voor de bouwvakantie (1978) na opmeting ter plaatse gesloopt en overgebracht naar het Buitenmuseum, waar het een plaats nabij de haven zal verkrijgen. Dit jaar zal het daar gereed komen nemen wij aan. Er zullen enkele reconstructies moeten worden toegepast ten einde wat laat aangebrachte veranderingen weer te niet te doen en het pandje weer zoveel mogelijk in de oorspronkelijke toestand op te bouwen. Het snoepwinkeltje is op de foto het linker pandje. Het daarnaast staande was al eerder verdwenen.

Een kantoortje bij de visafslag

Sommige panden leiden een zwerfend bestaan. Men noemt huizen wel onroerende goederen, maar zo absoluut onroerend zijn zij niet eens altijd. Hoeveel molens zijn in de loop van de tijd niet van plaats veranderd en soms zelfs in een heel ander deel van het land herbouwd? En dat heeft dan meestal helemaal niets met museale bestemming of presentatie te maken. Er zijn ook panden verplaatst omdat wegen of dijkverzwaringen dat nodig maakten. Dat geschiedde onder meer bij Andijk aan de dijk na de stormramp van 1916.

Maar daar gaat het hier niet over. Wel gaat het over een gebouwtje dat te Volendam heeft gestaan bij de visafslag, waar het dienst deed als kantoortje. Vandaar werd het overgebracht naar Edam, waar het tijdelijk moest dienen als kantoortje voor gemeentewerken. In 1952 werd het te Edam afgebroken. De voorgevel is later overgebracht naar het Zuiderzeemuseum.

Nu is de herbouw voor dit jaar gepland te Enkhuizen op het museumterrein nabij de haven van Marken - de copie daarvan althans. Hoewel het houten gebouwtje niet compleet is overgebracht is het toch door bestudering van allerlei aanhechtingspunten en con-

structie-gegevens mogelijk, mede in samenhang met foto's van de oorspronkelijke situatie, het pandje te herbouwen. Er zal uiteraard nogal wat nieuw materiaal moeten worden toegevoegd. Als dat gereed is gemaakt, zal waarschijnlijk een einde zijn gekomen aan de omzwervingen van dit oorspronkelijk Volendamse pandje.

Vis-schoonmaakhuisje

Met deze, wat vreemde naam wordt een klein pand betiteld dat afkomstig is uit Monnickendam. Het wordt ook bij de Marker haven herbouwd, zoals het was toen het nog maar kort geleden te Monnickendam stond bij de rokerijen aan de Noordkant bij de haven. Het heeft daar gediend - vandaar de naam - voor het schoonmaken van vis, die in de hangen moest worden gerookt. Wanneer inderdaad de rokerijhangen, die enkele jaren geleden van Monnickendam naar het Buitenmuseum zijn overgebracht en geplaatst werden aan de achterzijde van de Marker haven, in de toekomst opnieuw zouden worden gebruikt, zou dit huisje voor het schoonmaken van de vis een met de oorspronkelijke bedoeling overeenstemmende bestemming kunnen verkrijgen. Het is overigens geenszins zeker - in verband met de rook - dat dit zou kunnen worden gerealiseerd. Zo niet, dan blijft het niettemin een harmonisch passend geheel bij de rokerijen.

Een taanhuis uit Hoorn

Evenzo is in de bouwplannen bij de Marker haven opgenomen de herbouw van het taanhuis uit Hoorn, waarachter een open ruimte beschikbaar zal blijven om er getaand materiaal als netten en zeilen uit te leggen of op te hangen. In verband met dit plan zijn enkele taanketels, die zich al in de verzameling voor het Buitenmuseum bevonden, gerestaureerd om ze opnieuw bruikbaar te maken. De collectie netten van het museum

heeft af en toe een taanbeurt nodig. Dat is enkele jaren geleden ervaren, toen de gehele collectie netten een taanbeurt heeft gehad. Het taanhuis is een van de panden, waarvan bouwmaterialen al geruime tijd op het museum in depôt aanwezig is. De bouwplanning is nu mede gebaseerd op het afwerken van een aantal panden, waarvan al eerder materialen zijn overgebracht en bewaard op het terrein van het Openluchtmuseum te Enkhuizen. Daarmee kan worden voorkomen dat deze materialen nog langer in opslag moeten blijven, wat bepaald niet gunstig is gebleken. Hoe eerder deze worden gebruikt, hoe beter! In de omgeving van de Marker haven is in verband met deze plannen voor de bouw van een aantal panden zoveel mogelijk in de vergelijkbare situatie met de haven van Marken zelf, enige wijziging in het structuurplan noodzakelijk gebleken. Op grond van de oorspronkelijke situatie bij Marken - die inmiddels ook reeds is veranderd - is nu een eiland gepland bij de haven op het Buitenmuseum, waarop te zijner tijd, ook weer net als oorspronkelijk, een pand of meerdere panden zullen worden geplaatst. Het water rond dit eiland zal althans op één plaats worden overbrugd. Die verbinding is gedacht aan de Westkant van de Marker havendijk. Dat wordt dan 'Siberië', net als daar op Marken; zo'n eiland, zo'n pand, zo'n naam!

